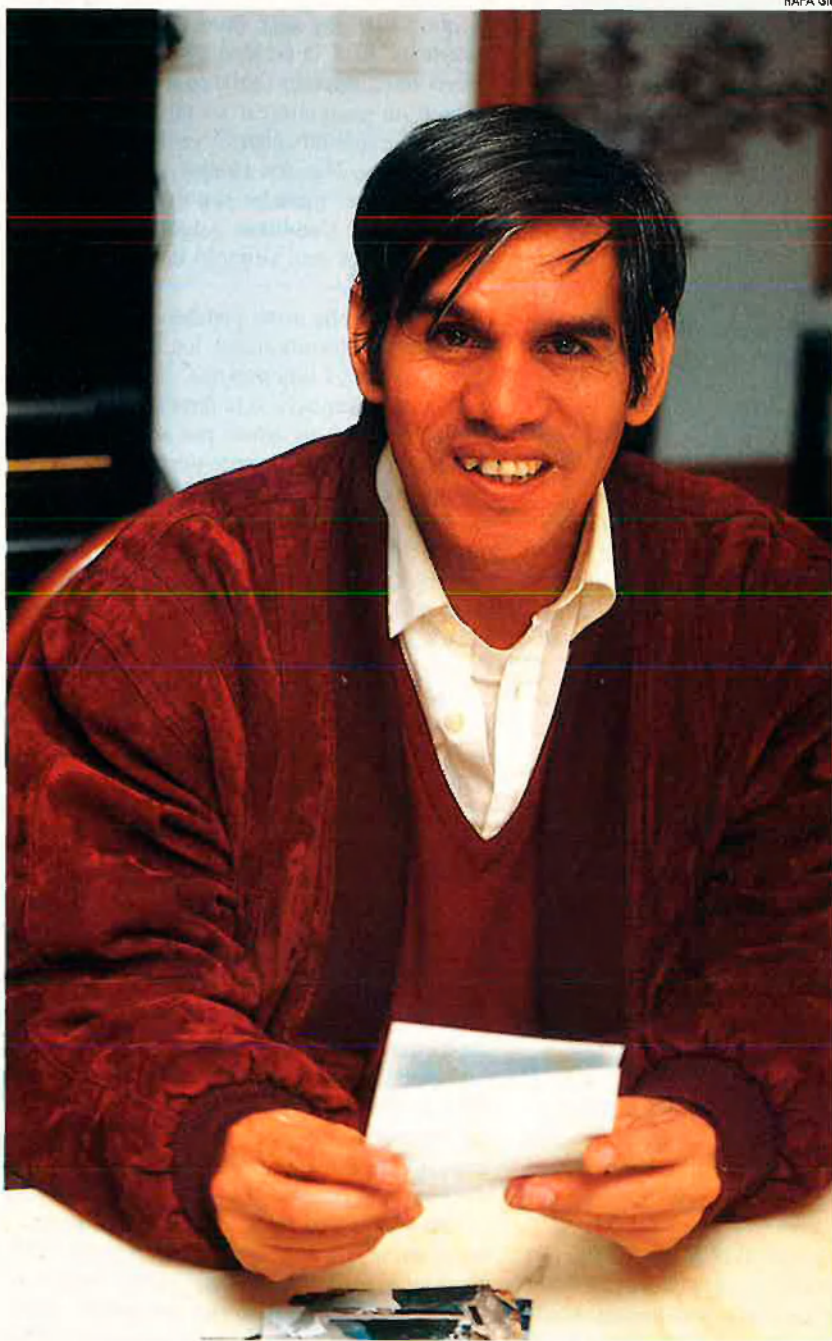

"La URNG no té res a veure"

Domingo Díaz, membre de la Unió Revolucionaria Nacional Guatemalteca, parla en aquesta entrevista del procés de pau al seu país i nega qualsevol relació entre la URNG i l'EZLN.

RAFA GIL

Domingo Díaz, membre de la URNG i responsable de la seua ràdio, Voz Popular: "Vincular-nos amb l'EZLN és manipular l'opinió pública."

En quin estat es troben les converses de pau entre la URNG, que unifica la guerrilla guatemalteca, i el Govern del país?

—Des del 18 de desembre de 1994, les converses estan en un punt mort. Des que vam començar a estudiar la situació dels pobles indígenes. El Govern va decidir retirar-se de la mesa de negociació perquè opina que el tema dels pobles indígenes està prou discutit. Nosaltres volem que els acords sobre indígenes s'incorporen a la Constitució de la república, que els tractats internacionals sobre els drets dels pobles siguin reconeguts com a llei a Guatemala i que s'accepte el dret que tenen els pobles a la seua identitat. Hem parlat amb el secretari general de l'ONU, Butros Gali, i promovem la pressió internacional sobre el Govern guatemalenc perquè torne a la mesa de negociació.

—Però mentre la mesa no treballa, els enfrontaments armats continuen.

—A Guatemala, actualment es combat a dotze dels vint-i-dos departaments.

—No és això un obstacle perquè la mesa torne a reunir-se?

—No, perquè, de fet, malgrat el procés de negociació, sempre hi ha hagut enfrontaments. L'única vegada que no n'hi hagué va ser quan la URNG, d'una manera unilateral, va decidir donar possibilitats al Govern de Vinicio Cerezo perquè posara en marxa el compliment de les seues promeses de respectar els drets humans.

—Quin poder conserven els militars a Guatemala?

—Des del 1963, en què l'exèrcit va accedir al poder polític, s'ha mantingut com una institució situada per damunt de la societat. Convocar eleccions o derrocar governs ha estat part d'una dinàmica a la qual han recorregut els militars per fer la seua voluntat. Quan no els convé tenir una figura de govern civil, li fan un colp i l'eliminen, i quan necessiten oxigenar-se i donar l'aparença al món que hi ha democràcia a Guatemala, es quan recorren a les eleccions. L'anterior president, Vinicio Cerezo, va ser molt clar quan va dir que en els períodes del seu govern ell només va comptar amb el 20% del govern polític i la resta el mantenia l'exèrcit. Li donaren cops d'estat tècnic, una figura típica de Guatemala que consisteix no a llevar el president, sinó a retallar-li la quota de poder. En el cas de Ramiro de León Carpio, l'actual president, crec que la quota que ha tingut és fins i tot menor.

—Com veu la URNG el procés de retorn dels refugiats guatemalencs de Mèxic?

e amb l'exèrcit zapatista"

—Aquest ha estat un procés complex. Des que es va donar el fenomen dels refugiats, el Govern sempre ha mantingut el criteri de dir que no són víctimes de la política de genocidi i terra cremada que ell va aplicar, sinó que són "santuaris de la subversió". Els vincula íntimament a nosaltres i això li serveix d'excusa per no donar resposta al problema. El retorn ha estat molt complicat i molt difícil perquè els refugiats, com a condició bàsica, exigeixen que siga multitudinari, organitzat i voluntari. I el Govern vol que siga per gotes, desordenat, sota control de l'exèrcit i forçat per les autoritats d'un altre país, per la fam o per pressions de diversa mena. Ara han anat retornant per grups, però el problema central és que necessiten terra per a cultivar-la, perquè són masses de població que regressen sense terra, i sense condicions mínimes per a viure. El Govern s'havia compromès a donar-los suport, a facilitar-los la propietat de la terra però dissortadament això no s'ha produït.

—*D'on haurien d'eixir aquestes terres per als refugiats?*

—Aquest accés es podria garantir mitjançant diferents vies: es tractaria d'aprofitar en un primer moment les terres balderes, no les que estan en producció, i d'aquestes n'hi ha moltes. Si partim del fet que els propietaris no les treballen, l'estat només hauria d'intervenir i utilitzar les expropiacions en casos molt concrets, per exemple per apropiarse de la terra que els grans terratinents utilitzen per a cultivar la droga. Una utilització totalment il·legal. També en el cas de propietats obtingudes per mitjans il·lílcits, per exemple desposseint els propietaris de manera irregular. O quan algun funcionari s'ha quedat amb terrenys de propietat estatal. Nosaltres considerem que només això ja permetria una bona disposició de terres. N'hi hauria prou amb retornar les dels narcotraficants i les que han estat preses il·legalment.

—*Normalment no es parla de Guatemala quan se citen els països productors de droga. Quines dimensions hi té aquest fenomen?*

—El problema de la droga té molt a veure amb la impunitat amb què es pot operar a Guatemala. Podríem dir que va començar fa uns quinze anys i que va prendre notorietat pública durant el govern de Vinicio Cerezo, democristià. Llavors els mitjans de comunicació ja comencen a destapar les zones de cultiu. Actualment, Guatemala és el cinquè productor mundial de cocaïna i en alguns casos el poder dels narcotraficants i els càrtels de la droga pot ser semblant al dels colombians. Alguns estudis fets pel departament antidroga dels EUA diuen que només a la costa sud, que és la zona del la-

Una unitat de combat de la URNG. Aquesta organització ha unit tots els grups guerrillers de Guatemala i va encetar l'any passat un procés de converses amb el Govern per arribar a la pau. Els pobles indígenes i el retorn dels més de 45.000 refugiats que hagueren de fugir a Mèxic durant els anys 70 i 80 són els punts clau de la negociació. Enguany, i per primera vegada, la URNG ha decidit, sense deixar les armes, donar el seu suport a un front ampli de partits progressistes per a les eleccions que s'han de celebrar a final d'any. Però aquest front haurà de superar l'escull del registre de partits, ja que a Guatemala hom pot trigar quinze o vint anys a autoritzar una organització política.

tifundi i els cultius d'exportació, hi ha unes mil pistes d'aterratge clandestines. L'existència d'una infraestructura forta, amb laboratoris i procediments per rentar dòlars, ens fa arribar a la conclusió que el negoci de la droga no és un negoci de pobres sinó de gent poderosa. Fins ara, aquells que han caigut detinguts o als qui s'ha trobat alguna vinculació amb la producció de droga han estat els caps militars guatemalencs i les avionetes carregades de cocaïna s'han trobat a les finques de grans terratinents. Guatemala ja no és un país de pas, és un dels principals productors.

—*Quina és la relació entre la URNG i l'exèrcit zapatista (EZLN)?*

—Cap. No hi tenim res a veure.

—*Aleshores per què els mitjans de comunicació europeus els relacionen tan sovint?*

—Això té una explicació en la vinculació que el Govern guatemalenc ha volgut fer creure als mitjans de comunicació. Des que va sorgir el fenomen de l'alçament a Chiapas, el Govern de Guatemala tractà de vincular-lo amb nosaltres, i hi veiem una clara intenció: tracta de guanyar dos objectius: exercir certa pressió sobre el Govern de Mèxic per a impedir que Mèxic continue sent seu del procés de pau; això implicaria canviar de seu, traslladar més lluny de Guatemala la possibilitat de veure's i allunyaria la represa de les converses; i també li serviria per fer més complicat el retorn dels refugiats. Mèxic podria pressionar-los si creu que col·laboren amb l'EZLN i així el retorn es donaria desorganitzat i sota formes que el govern poguera controlar totalment. Relacionar-nos amb l'EZLN representa un clara intenció de manipulació de l'opinió pública. **Jordi Sebastià**